

*Zümrüt YILAR ERKEK¹**Ayşenur KAHRAMAN²*

GİRİŞ

Ebelerin gebelik, doğum, doğum sonu ve yenidoğana yönelik yaptıkları tüm girişimler bireylerin hayatı boyunca sağlıkları konusunda belirleyici olmaktadır. Bu bağlamda ebelerde sağlık hizmeti sunumunda niteliği göz önünde bulundurarak sağlık hizmetlerinde kaliteyi, hasta memnuniyetini artırmaya yönelik girişimlerde bulunmalıdırlar. son zamanlarda bu konu üzerinde sıkça durulmaktadır. Örnek verilecek olursa; gebelerin sağlıklı bir şekilde gebeliklerini devam ettirmeleri ve en nihayetinde pozitif deneyimlerle doğumlarını gerçekleştirmeleri literatürde odak noktası haline gelmiştir. Pozitif doğum deneyimi için Dünya Sağlık Örgütü'nün intrapartum bakım modelinde saygılı annelik bakımına odaklanılmış ve travay sürecinin pozitif deneyimlerle sonuçlanması için hem gebenin hazırlanmasına hem de ekipman ve sağlık profesyonelinin hazır bulunmasına odaklanılmaktadır. Bu bakım modelinin temelinde gebenin ve ailesinin ihtiyaçları, gebenin memnuniyeti ve nitelikli sağlık bakımına ve sağlık profesyonelinin de niteliği ile beraber motivasyonuna vurgu yapılmaktadır.

Sağlık profesyonelinin işe yönelik motivasyonunun artırılması, kaliteli sağlık bakımı konusunda da liderliğe gereksinim olduğu düşünülmektedir. Küresel boyuta ebelik örgütleri de liderlik konusunun üzerinde durarak bu bağlamda hedefler belirlemekte ve çalışmalar yapmaktadır. Uluslararası ebeler konfederasyonu 2017 ve 2020 yılları arasındaki süreçte stratejisini "Kalite, Eşitlik ve Liderlik" başlıkları doğ-

¹ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebeler Bölümü, zyilar@hotmail.com

² Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebeler Bölümü, kahramanayse122@gmail.com

kurumlarında hem ebelerin hem de sağlık istemin değişimi ve gelişimi son derece önemlidir. Bu süreçte ebelerin yetki ve sorumluluklarının artırılması, kanıta dayalı uygulamaları takip etmeleri, iş doyumlarının artırılmasının bir yolu alternatif liderlik stillerinden geçmektedir. Bu doğrultuda ebelerin etik iklimi destekleyen, vizyon geliştiren, yüksek güvene dayalı, dönüştürücü, yetkin, otonomi sahibi ve duygularını yönetebilen özellikleri taşımaları gerekmektedir. Ebelerin değişimin öncüsü olması ve ekip arkadaşlarını bu konuda harekete geçirmesi ancak bilgiden ve yetkiden geçmektedir. Ebelerin bu konularda önce kendilerinin sorumluluk alması ve işverinin de ebeleri desteklemesi kilit uygulamalardan biridir.

KAYNAKLAR

- Acar N. *İnsan kaynakları yönetimi*. Ankara: Milli Prodüktive Merkezi Yayınları; 2000.
- Ackerman L.S. Development, transition, or transformation: The question of change in organizations. *OD Practitioner*, 1986;18(4):1-5.
- Ackloff RL. *Creating the corporate future*, New York, John Wiley;1981
- Aktaş S, Pasinlioğlu T. Ebenin empatik iletişim becerisinin doğum eylemine ve doğum sonrası döneme etkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2016; 19:38-45
- Akyol E., Budak G. Yetkinliğe dayalı insan kaynakları yönetimi: Çok uluslu bir firma örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,2013;15(2), 155-174.
- Bakkal E, Serener B, Myrvang NA. Toxic leadership and turnover intention: Mediating role of job satisfaction. *Revista de cercetare si interventie sociala*, 2019;1(66);88-102
- Barrell M. Leadership and management in midwifery. Macdonald, S, Johnson G. (Eds.). In *Mayes' Midwifery*. (14 ed).Toronto, Elsevier;2010 p.75-86
- Basım HN, Korkmazıyürek H, Tokat AO. Çalışanların öz-yeterlilik algılamasının yenilikçilik ve risk alma üzerine etkisi: kamu sektöründe bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2008;19;121-130.
- Bass BM, Avolio BJ. Transformational leadership: A response to critiques. In Chemers MM. Ayman R. (eds.). *Leadership Theory and Research: Perspectives and Direction*, San Diego: Academic Press; 1993. p.49-80
- Bass BM. *Transformational leadership*, Mahwah, NJ, Lawrence Erlbaum; 1998
- Baykal E. Otantik Liderlik ve Pozitif Çıktıları: Pozitif Örgütsel Davranış Bakış Açısı. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2017;3(3); 42-64.
- Bekmezci H, Özkan H. Ebelik uygulamalarında mahremiyetin önemi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2015; 2(1), 113-124.
- Benson G, Ploeg J, Brown B.A. Cross-Sectional Study of Emotional İntelligence in Baccalaureate Nursing Students. *Nurse Education Today*, 2010; 30(1); 49-53.
- Boyatzis RE. *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*, New York:John Wiley; 1982
- Brackett M. Permission to feel: Unlocking the power of emotions to help our kids, ourselves, and our society thrive. New York, NY: Celadon Books;2019
- Brinia V, Zimianiti L, Panagiotopoulos K. The role of the principal's emotional intelligence in primary education leadership. *Educational Management Administration & Leadership*, 2014;42(4);28-44
- Bulmer J. Leadership aspirations of registered nurses. *The Journal of Nursing Administration*, 2013; 43(3);130-134.

- Byrom S, Downe S. 'She Sort of Shines': Midwives Accounts of 'Good' Midwifery and 'Good' Leadership. *Midwifery*, 2010; 26 (1): 126-37.
- Carragher J, Gormley K. Leadership and emotional intelligence in nursing and midwifery education and practice: a discussion paper. *Journal of Advanced Nursing*, 2017;73(1);85-96
- Cordes C.L, Dougherty T.W. A Review and an Integration of Research on Job Burnout. *The Academy of Management Review*, 1993;18(4);621-656.
- Çokluk Ö. Örgütlerde Tükenmişlik. Elma C. Demir K. (ed.) *Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar*, Ankara: Anı Yayıncılık;2003 p.109-133
- De Vries MF. Coaching the toxic leader. *Harvard Business Review*, 2014;92(4);100-9.
- Ergün Y, Uluocak Köse T, Atar H, ve ark. Bir eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan hemşirelerin otantik liderlik algılarının olumlu çalışma ortamı algılarına etkisi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2022;9(1):14-26
- Erigüç G, Eriş H, Kabcıoğlu F. Emotional Intelligence and Communication Skills of Nursing Students: Example of Harran University School of Health. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2014;6(2);398-412.
- Fallatah F, Laschinger H.K.S, Read E.A. The effects of authentic leadership, organizational identification, and occupational coping self-efficacy on new graduate nurses' job turnover intentions in Canada. *Nursing Outlook*, 2017;65(2);172-183.
- Gardner W.L, McCauley K.D. The gaslighting of authentic leadership. *Leadership*, 2022;18(6);801-813.
- Girgin G, Baysal A. Tükenmişlik sendromuna bir örnek: Zihinsel engelli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2005;4(4);172-187.
- Goleman D. The brain and emotional intelligence: New insights. *Regional Business*, 2011;94-95.
- Gómez-Leal R, Holzer A.A, Bradley C, et al. The relationship between emotional intelligence and leadership in school leaders: a systematic review. *Cambridge Journal of Education*, 2022;52(1);1-21.
- Gökçe T. Mobbing: İşyerinde yıldırma Nedenleri ve Başa Çıkma Yöntemleri. Ankara: Pegem Yayınları; 2008.
- Güllüce A.Ç, İşcan, ÖF. Mesleki tükenmişlik ve duygusal zekâ arasındaki ilişki. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2010, 5(2): 7-29.
- Hotamışlı M, Efe D. Duygusal zekâ ve liderlik ilişkisi bağlamındaki çalışmaların bibliyometrik analiz ile incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2015;19(1);101-121
- <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/self>, Erişim Tarihi:19.01.2023
- <http://www.uniq-tr.com/lider-yoneticinin-benlik-durumlarına-gore-iletisimi/>
- <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/260178/9789241550215-eng.pdf?sequence>
- <https://mcpt.co.uk/transactional-analysis-and-ego-states/>
- <https://selmingok.com/lider-yoneticinin-benlik-durumlarına-gore-iletisimi/>
- <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi:19.01.2023
- <https://www.britishjournalofmidwifery.com/content/professional/a-review-of-midwifery-leadership>
- <https://www.preventionweb.net/publication/sustainable-development-goals-report-2017>
- İlhan MN, Özkan S, Kurtcebe Z.Ö, ve ark. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde çalışan araştırma görevlileri ve intörn doktorlarda şiddete maruziyet ve şiddetle ilişkili etmenler. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 2009: 28(3);15-23.
- Johnson G.G. <https://www.proquest.com/pagepdf/2627082550/Record/835A5921D6F-245B8PQ/1?accountid=15959>
- Kesken J, Ayyıldız NA. Liderlik yaklaşımlarında yeni perspektifler: pozitif ve otantik liderlik. *Ege Academic Review*, 2008;8(2), 729-754.

- Kılıncı K.Ö, Öztürk H. Hemşirelikte otantik liderlik. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2019:1(6); 55-63.
- Kouzes JM, Posner BZ. The Leadership Challenge, 4th edn. San Francisco, Jossey Bass;2007
- Küçüközkan Y, Yüksekbilgili Z. Algılanan Otantik Liderlik Tarzının Prososyal Davranışlar İle İlişkilerinin İncelenmesi: Ebelik Hizmeti Veren Sağlık Personeline Yönelik Bir Araştırma. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Kongresi (Usak'17). 20 – 22 Nisan 2017 / İstanbul
- Laschinger H.K, Fida R. Linking nurses' perceptions of patient care quality to job satisfaction: the role of authentic leadership and empowering professional practice environments. *Journal of Nursing Administration*, 2015:45(5);276–283.
- Laschinger H.K, Smith L.M. The influence of authentic leadership and empowerment on new-graduate nurses' perceptions of interprofessional collaboration. *The Journal of Nursing Administration*, 2013:43(1);24-29.
- Leary MR, Tangney JP. Handbook of self and identity (2d ed.) New York: The Guilford Press; 2012 p.71
- Marshall E. *Transformational leadership in nursing: From expert clinician to influential leader*. New York: Springer; 2010
- McLagan P. Great ideas revisited. *Training & Development*, 1996;50(1):60-66.
- McQueen AC. Emotional İntelligence in Nursing Work. *Journal of Advanced Nursing*, 2004:47(1);101–108.
- Mersinlioğlu Serin G, Öztürk Z. Pygmalion Algısının Sağlık Çalışanlarının Özyeterlilik ve Bireysel Yaratıcılıkları Üzerine Etkileri: Bir Kamu Kurumu Örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 2022: 25(3);565-590
- Miltner RS. Identifying labor support actions of intrapartum nurses. *Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, 2000:29(5); 491-499.
- Mitki Y, Shani AB, Stjernberg T. Leadership, development and learning mechanisms. *Leadership and Organization Development Journal*, 2008;29(1):68–84
- Mortier A.V, Vlerick P, Clays E. Authentic leadership and thriving among nurses: the mediating role of empathy. *Journal of Nursing Management*, 2016:24(3);357–365.
- Nadler D, Nadler MB. Champions of Change: How CEOs and Their Companies Are Mastering the Skills of Radical Change. San Francisco, Jossey-Bass;1998
- Ok, S. Banka Çalışanlarının Tükenmişlik Düzeylerinin İş Doymumu, Rol Çatışması, Rol Belirsizliği ve Bazı Bireysel Özelliklere Göre İncelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 2004;3(21):57-67.
- Örücü E, Şeker C, Kaya A. Öz Yeterlilik Algısı ve Liderlik Tarzı İlişkisinde İş Tatmininin Aracılık Rolü. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 2020:15(24);2335-2361.
- Özerkan KN. Spor Psikolojisine Giriş, Nobel Yayınları, Ankara, 2004.
- Özgür M, Gök F. Hemşirelerin tükenmişlik düzeyinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2007, 10.1: 58-66.
- Patti J, Holzer A.A, Brackett M.A, et al. Twenty-first-century professional development for educators: A coaching approach grounded in emotional intelligence. *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 2015:8(2);96–119
- Poussard J.M. Transaksiyonel Analiz ve Yönetim: Liderin Benliği. T Solmuş. (ed). İçinde *Endüstriyel Klinik Psikolojisi ve İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayıncılık; 2007, p24-56.
- Ramchunder Y, Martins N. The role of self-efficacy, emotional intelligence and leadership style as attributes of leadership effectiveness. *SA Journal of Industrial Psychology*, 2014:40(1); 1-11.
- Sargut AS. *Lider yöneticinin benliğine yolculuk*. İstanbul: Beta Basım A.Ş.;2015.
- Sebastian MW. <https://www.proquest.com/docview/304763563?pqorigsite=gscholar&fromopenview=true>.
- Shirey B. Öz yeterlik ve hemşire lider. *Hemşire Lideri*, 2020;18 (4): 339-343.

- Suliman WA. The Relationship Between Learning Styles, Emotional Social Intelligence, and Academic Success of Undergraduate Nursing Students. *Journal of Nursing Research*, 2010;18(2);136-143.
- Sullivan EJ, Decker PJ. Effective leadership and management in nursing. *The American Journal of Nursing*, 1998;98(6):16
- Tappen R.M. *Nursing Leadership and Management: Concepts and Practice*. Philadelphia: F.A. Davis; 2001
- Tosun H, Aksoy H. Privacy in midwifery practices. *J Health Pro Res*, 2019;1(1): 21-27
- Tuncalp Ö, Were WM, MacLennan C, et al. Quality of care for pregnant women and newborns-the WHO vision. *BJOG*, 2015;122(8):1045-1049.
- Van Maurik J. *Writers on Leadership*. London, Penguin Books;2001
- Wright TA, Bonett DG. The contribution of burnout to work performance. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 1997;18(5);491-499.
- www.kendinigelistir.com/otantik-liderlik-nedir/
- Yaman H, Ungan M. Tükenmişlik: Aile hekimliği asistan hekimleri üzerinde bir inceleme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 2002;17(49);37-44.
- Yıldız H. Pozitif doğum deneyimi için intrapartum bakım modeli: Dünya Sağlık Örgütü önerileri. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2019; 5(2):98-105.
- Yurtsal Z, Eroğlu V. Gebelerin Dünya Sağlık Örgütü'nün Pozitif Gebelik Deneyimi İçin Tavsiye Ettiği Rutin Doğum Öncesi Bakımı Alma Durumlarının Değerlendirilmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*.2020; 29(3):197-206.
- Yücel C, Yalçın M, Ay B. Öğretmenlerin Öz Yeterlikleri ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı. *Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009;21(1);221-235.